

Unitat 2. El cos humà

<i>Les parts del cos humà</i>		
El cap	Les galtes	La panxa
La cara	Les dents	El braç
El front	Els queixals	L'aixel·la
Els ulls	Les genives	El colze
Les parpelles	La barbeta	El canell
Les orelles	La barba	El bescoll / el tos
Les celles	La gola	La mà
El nas	El coll	El puny
La boca	Els múscles	L'ungla
Els llavis	El múscul	El dit
La llengua	L'esquena	El melic
El cabell	La clenxa	El turmell
La cintura	El cul	L'engonal
El maluc	La cuixa	El bigot
Les cames	Els genolls	La canella
El taló	El peu	El pit

2.1 L'article

L'article sempre acompanya un nom amb el qual concorda en gènere i nombre. Pot ser determinat o indeterminat.

2.1.1 Article indeterminat

un	una
uns	unes

2.1.2 Article determinat

el/l'	la/l'
els	les

2.1.3 ✎ Relacioneu amb una fletxa les paraules següents amb l'article corresponent:

	ungles
	dies
el	→ cavall
	dones
	taula
la	dubte
	programes
	finestres
els	temps
	xiquet
	clarió
les	lluna
	melics
	flor

2.2 Apostrofació

L'apòstrof és un signe gràfic que posem per indicar que elidim (és a dir, no pronunciem) una vocal en contacte amb una altra. No totes les elisions que fem quan parlem es representen gràficament. De fet, només s'apostrofen: **l'article determinat singular** (*el* i *la*), la preposició *de*, i els pronoms febles. **Regla general:** *el*, *la* i *de*, s'apostrofen sempre davant de vocal. Ex.: *l'hivern*, *l'oficina*, *d'estiu*, etc.

$$\begin{array}{c} \mathbf{EL} \\ \mathbf{LA} \end{array} + \left\{ \begin{array}{c} \mathbf{Vocal} \\ \mathbf{h muda} \end{array} \right\} \Rightarrow \mathbf{L'} \text{ (l'escola, l'illa...)}$$

2.2.1 Excepcions

- ***El* i *la* no s'apostrofen** quan el mot següent comença amb *i* consonàntica.
Ex.: *el iode*, *la hiena*.
- **L'article femení *la* no s'apostrofa** quan la paraula següent comença per les vocal *i* (*hi*) i *u* (*hu*) àtones.
Ex.: *la idea*, *la universitat*, **però** *l'illa*, *l'única*, etc.

$$\mathbf{LA} + \left\{ \begin{array}{c} \mathbf{i, hi} \\ \mathbf{\grave{a}tones} \\ \mathbf{u, hu} \end{array} \right\} \Rightarrow \mathbf{LA} \text{ (universitat, la història)}$$

2.2.3 ✍️ **Escriviu en singular les paraules següents, tenint en compte les apostrofacions:**

1. les estacions: <u>l'estació</u>	11. les hamaques: _____
2. les histèries: _____	12. les urnes: _____
3. les úniques: _____	13. les impureses: _____
4. les articulacions: _____	14. els autobusos: _____
5. els avantpassats: _____	15. les eines: _____
6. les adreces: _____	16. les hipoteques: _____
7. els esperits: _____	17. les índies: _____
8. les intuïcions: _____	18. les ànimes: _____
9. els ídols: _____	19. els ulls: _____
10. els espectadors: _____	20. les orelles: _____

2.2.4 ✍️ **Completeu el text següent amb les paraules necessàries que hi ha a continuació:**

• mans	• galtes	• dits	• pit
• bescoll	• cames	• genoll	• llengua
• nas	• boca	• cor	• estómac
• genives	• dents	• pulmons	• ungles

Agafe les coses amb les _____. A cadascuna d'elles tinc cinc _____. Darrere del coll, en la part baixa del cap, tinc el _____. Olore amb el _____ i menje amb la _____, on tinc les _____ i les _____. A més, hi tinc la _____, sempre molla de saliva.

Encara que jo no ho puc veure, sé que dins del pit tinc una bomba que mou la sang, és el _____. Un poc més avall hi ha dues menes de bosses que s'inflen quan respire, són els _____, sota els quals hi ha l'òrgan que rep el menjar, l'_____.

2.3 Verb tenir i verb haver-hi

<i>Present d'indicatiu</i>	<i>Verb haver-hi</i>
Tenir tinc tens té tenim teniu tenen	Present: hi ha (<i>Hi ha dos alumnes a l'aula</i>). Imperfet: hi havia (<i>Abans hi havia sol</i>). Futur: hi haurà (<i>Hi haurà canvis demà</i>). Condicional: hi hauria (<i>De segur que hi hauria molta gent esperant la directora</i>).

2.3.1 ✍️ Completeu els buits amb les formes verbals corresponents:

1. Maria _____ (TENIR) moltes ganes que vages a vore-la.
2. Demà _____ (HAVER-HI) una manifestació molt important.
3. Jo avui _____ (TENIR) molta faena i per això no puc anar amb tu al cinema.
4. Joan i Lluís _____ (TENIR) molt de mal de cap perquè treballen moltíssim.
5. Ahir _____ (HAVER-HI) molta gent a la platja d'Altea, com que feia tanta calor!
6. Tu _____ (TENIR) el meu bolígraf roig? És que no el trobe enlloc.
7. Pere, Marina i jo _____ (TENIR) molta fam perquè no ens n'anem ja a dinar?
8. Avui _____ (HAVER-HI) molt de trànsit per l'autovia que va a Elx.
9. Vosaltres _____ (TENIR) els cabells molt llargs.

2.3.2 🧠 Juguem a la paraula secreta!

Es tracta de fer que els vostres companys i companyes encerten el nom d'una part del cos sense que vosaltres la digueu. Ajunteu-vos per grups: un pregunta i la resta l'ha d'endevinar. I qui encerta fa la pregunta. Podeu usar les fórmules següents:

Com es diu la part del cos que hi ha entre la barba i el nas?

Quin nom té la part del cos que hi ha entre l'ull i el cabell?

2.4 Gènere i nombre

GÈNERE	
	Exemple
a) Generalment, s'afegeix una -a per a formar el femení.	<i>fill, filla;</i> <i>xic, xica;</i> <i>verd, verda;</i>
De vegades aquest fet fa que l'última consonant es modifiqui: $p \Rightarrow b$ $t \Rightarrow d$ $c \Rightarrow g$ $s \Rightarrow ss$ $f \Rightarrow v$ $l \Rightarrow l \cdot l$	<i>llop, lloba; cap, cabut;</i> <i>nebot, neboda;</i> <i>groc, groga;</i> <i>gos, gossa; ós, óssa;</i> <i>serf, serva;</i> <i>tranquil, tranquil·la;</i>
b) Els acabats en -e, -o i -u àtones solen canviar aquestes vocals per -a.	<i>monjo, monja;</i> <i>mestre, mestra;</i>
c) Els masculins acabats en vocal tònica fan el femení amb la introducció d'una -n- davant la desinència.	<i>cosí, cosina; germà, germana;</i> <i>veí, veïna;</i>
També afegeixen una vocal alguns acabats en vocal àtona.	<i>rei, reina;</i> <i>heroi, heroïna;</i>
d) Alguns noms femenins tenen terminacions pròpies (-òloga, -essa, -iu).	<i>actor, actriu;</i> <i>psicòleg, psicòloga;</i> <i>alcalde, alcaldessa</i>
e) Hi ha masculins i femenins que tenen arrel diferent.	<i>home, dona; gendre, nora;</i> <i>gall, gallina; oncle, tia;</i>

NOMBRE	
	Exemple
a) Generalment, el plural es forma afegint al singular una -s.	<i>Port, ports;</i> <i>home, homes;</i>
b) Els acabats en -a àtona canvien aquesta -a en -es.	<i>filla, filles;</i> <i>dona, dones;</i>
<p>Aquesta norma pot fer que hi haja alteracions ortogràfiques:</p> <p style="text-align: center;"> <i>c</i> ⇒ <i>qu</i> <i>qu</i> ⇒ <i>qü</i> <i>ç</i> ⇒ <i>c</i> <i>gu</i> ⇒ <i>gü</i> <i>j</i> ⇒ <i>g</i> </p>	<p style="text-align: center;"> <i>amic, amiga;</i> <i>pasqua, pasqües;</i> <i>plaça, places; puça, puces</i> <i>aigua, aigües;</i> <i>pluja, pluges;</i> </p>
c) La majoria de les formes acabades en vocal tònica afegeixen -ns.	<i>cosí, cosins, cosines;</i> <i>germà, germans, germanes;</i>
<p>d) Els acabats en vocal tònica seguida de -s afegeixen -os.</p> <p>També afegeixen -os els acabats en: -ç, -x, -ix i -tx.</p> <p>Els acabats en -sc, -st, -xt i -ig poden formar el plural de dues maneres: afegint -s o -os al singular.</p>	<p><i>gos, gossos;</i> <i>dolç, dolços;</i> <i>pas, passos;</i></p> <p><i>braç, braços;</i> <i>sufix, suffixos;</i> <i>coix, coixos;</i> <i>despatx, despatxos;</i></p> <p><i>disc, discs/discos;</i> <i>gust, gusts/gustos;</i> <i>text, texts/textos;</i> <i>desig, desigs/desitjos;</i></p>
e) Alguns substantius acabats en -s són invariables.	<i>el dilluns, els dilluns;</i> <i>el llapis, els llapis;</i>

ALGUNS ADJECTIUS

<i>Aspecte general</i>	<i>Cabells</i>
atractiu/attractiva lleig/lletja dèbil fort/forta elegant esportiu/esportiva interessant alt/alta jove vell/vella baixet/baixeta gros/grossa prim/prima menut/menuda brut/bruta net/neta	rulls, curts, llargs, llisos, rossos, pèl-rojos, morenos, arrissats.
	<i>Color de pell</i>
	moreno/morena, pàl·lid/pàl·lida, blanc/blanca, bru/bruna.
	<i>Cara</i>
	redona, allargada, prima, ovalada...
	<i>Caràcter</i>
	afectuos/afectuosa, agradable, alegre, amable, hipòcrita, simpàtic/simpàtica, covard/covarda, fidel, desagraït/ desagraïda, capritxós/capritxosa, distret/distreta, egoista, agressiu/agressiva, responsable, tímid/tímida, trist/trista, atent/atenta, destrellat/destrellada, cabut/cabuda.

2.4.1 Fixeu-vos en el vostre company i feu-ne una descripció. Podeu fer servir els adjectius que apareixen en el quadre anterior:

2.4.2 Completeu la sèrie següent:

llibre nou	llibreta _____	menjador _____	sala assolellada
xic lleig	xica _____	article _____	conferència curta
gat viu	gata _____	joia barata	rellotge _____
cotxe _____	moto antiga	bossa _____	cabàs buit
figura redona	cos _____	taula neta	jersei _____
despatx _____	platja bruta	home trist	dona _____

2.4.3 ✎ Relacioneu els adjectius amb el terme oposat:

àgil	petit / petita // xicotet / xicoteta
alt / alta	content / contenta
dèbil	baix / baixa
gran	covard / covarda
gros / grossa	prim / prima
moreno / morena	estret / estreta
pàl·lid / pàl·lida	fort / forta
net / neta	ros / rossa
valent / valenta	brut / bruta
trist / trista	bronzejat / bronzejada
ample / ampla	lent / lenta

Cròniques marcianes

*Marcia busca llunàtica,
preferentment verda, sóc groc*

2.4.4 ✍ Us heu imaginat mai com podria ser un habitant del planeta Mart? Ompliu la graella amb les dades. Podeu usar els colors, els numerals i els adjectius per fer referència a la forma, el tacte, la grandària...

PELL	QUALITAT			COLOR/S
ALÇADA MITJANA				
EXTREMITATS	NOMBRE			FORMA/MIDA
CAP/S	NOMBRE			FORMA/MIDA
ULL/S	NOMBR E	FORMA		COLOR/S
PESTANYES	NO	SÍ	COM?	
CELLES	NO	SÍ	COM?	
NAS/NASSOS	NOMBRE			FORMA/MIDA
ORELLES	NOMBRE			FORMA/MIDA
BOCA	NOMBRE			FORMA/MIDA
CABELLS	NO	SÍ	QUALITAT	COLOR/S
ALTRES DETALLS				

2.4.6 ✍ Feu un dibuix del marcia i el compararem amb la resta dels candidats.

2.5 Contracció

Quan les preposicions **a**, **de**, **per** i la partícula **ca** (reducció de *casa de*) es troben davant dels articles **el** i **els** es produeixen les contraccions següents:

<i>Preposició + article</i>	<i>Contracció</i>	<i>Quan s'apostrofa l'article no es fa la contracció</i>
a + el	al: vaig al port	<i>Vaig a l'hort</i>
de + el	del: vinc del port	<i>Vinc de l'hospital</i>
per + el	pel: passe pel port	<i>Passe per l'hort</i>
ca + el	cal: vaig a cal metge	<i>Vaig a ca l'Antoni</i>
a + els	als: telefona als cantants	No es pot apostrofar
de + els	dels: vaga dels alumnes	
per + els	pels: ho fa pels diners	
ca + els	cals: dormiré a cals avis	

2.5.1 ✍ Completeu les frases següents amb la preposició i l'article corresponents. Fixeu-vos si s'han de contraure o no, i si s'han d'apostrofar:

- Van a banyar-se al riu.
- Puja _____ arbre.
- La casa _____ meu oncle és molt gran.
- La festa es farà _____ institut.
- El llibre és _____ Albert.
- S'ha perdut el gat _____ americana.
- No condueques _____ mig de la carretera.
- La processó passa _____ carrers més amples.
- L'estiu passat vam anar _____ Alps.
- Sentim el cant _____ ocells.
- Deixa-ho dins _____ armari.
- Ha baixat el preu _____ gasolina.
- Ho preguntaré _____ Antoni.

2.5.2 🧠 El personatge misteriós. Ajunteu-vos per parelles i endevineu el personatge misteriós que us plantege el vostre company o la vostra companya. Només podeu contestar amb una de les opcions. Marqueu-ne la correcta:

home		dona	
jove		major	
fadrí/fadrina		casat/casada	
del país		estranger/estrangera	
baix/baixa		alt/alta	
lleig/lletja		guapo/guapa	
ros/rossa		moreno/morena	
gros/grossa		prim/prima	
simpàtic/simpàtica		antipàtic/antipàtica	
tímid/tímida		extravertit/extravertida	
treballador/treballadora		malfaener/malfaenera	
covard/covarda		valent/valenta	
prudent		imprudent	
amable		irritable	
nerviós/nerviosa		tranquil/tranquil·la	

2.5.3 📖 Llegiu el text següent. En una segona lectura, subratlleu les paraules precedides d'articles o de preposició *de* que hi apareixen i fixeuvos en les formes que adopten:

Cossos

Mai, fins ara, la humanitat havia pogut saber que hi ha tants cossos esplèndids. És un descobriment que ha arribat amb les revistes i la televisió. En altres temps, el coneixement de la bellesa del cos humà era forçosament limitat a l'experiència personal, i no tots tenien la sort de poder observar, en la intimitat, un cos de model. La visió quotidiana de cossos despullats no era a l'abast de tots.

Això ha produït, a més de l'estricta reacció admirativa, algunes conseqüències molt greus, sobretot psíquiques. Es parla dels estralls que està fent l'anorèxia entre una quantitat ja notable de xiques que adopten com a objectiu aconseguir el cos esvelt, quan no extremadament prim, d'algunes models d'èxit.

L'excessiva preocupació pel cos, fins i tot quan no arriba a ser un trastorn tan greu que pot dur a la mort, ja és, al meu entendre, una actitud malaltissa. Ens condueix ací l'ambient, que ha derivat d'una raonable vigilància fins a una fixació obsessiva. La salut i l'estètica han arribat a ser doctrines totalitàries, i la prova és que, com tots els totalitarismes, tendeixen a destruir les consciències i l'acceptació de la individualitat. En aquest cas, del nivell de salut i d'estètica del propi cos. És un nivell personal i relatiu, però massa gent ja vol convertir-lo en un nivell estàndard absolut.

J.M. Espinàs, *Avui*, 7 d'abril de 1996 (adaptació)

Segons l'autor, quins factors influeixen en la preocupació pel cos?

Considereu útil l'ús de la cirurgia per a modelar el cos?

2.5.4 ✎ Ara repasseu una mica el lèxic del cos humà! A veure com us va!

